

Атоқлы ўзбек олими, йирик маданият арбоби, Узбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. Н. Кори-Ниёзиб якнинда «Ҳаёт мактаби» номли асарини нашрга тайёрлади. Бу асар олимдинг бой эсадликларини ўз ичига олади.

Қўйида ана шу асардан парча босаётмиз.

...Урга Осиё Давлат университетеда ишлаган рус олимпиадидан В. И. Романовский (математик), Л. Н. Корженевский (географ) ва Л. В. Ошанин (антропологлар билан мен, айниқса, якни, дўстона муносабатда бўлган эдим.

В. И. Романовский менинг бевосит узомиз эди. Л. В. Корженевский билан Фарғонада уқитувчи бўлни ишлаб юрганимдом танишган эдим. Чунки, олим ўзга вактда (Октябрь революциясидан китари) узбек халқининг эрлар гимназиясида ўқитувчи бўлган иккичи боскич рус мактабида ўқитувчи бўлбиди. Л. В. Ошанин деса унинг ўйига кўп келарди. Бу ерда бўлдиган учрашувлар вактда бу киши билан яхин, дўстона муносабатда бўлган эдим.

Олимларнинг ҳар бири ҳам бутун умрни деялди Узбекистонда ўқитган. Хушумомаламат, роствтълик ва инсонпарварлик улар учун умумий хисбатли эди. Уларнинг сұхбатда ва ишида салимият ва олижонлик доим сезилиб турарди. Узбекистоннинг табнати ва халики ҳакида гап кетганда, уларни тұхтати бўлмасди. Оддиги ўзбек кишиларининг рус олимлар билан салмиими, дўстона муносабати ва ўзбек халқининг мөнбадиличиги түрганинда шахризарларни ўзига олади. Чунки, олим Л. Н. Корженевский хушшаклом ва ғоят мөнхир нотиқ эди. У қаерда ва қандай темада бўлмасин, ҳамма вакт аудиторияни ўзига жалб қиласарди.

Йирик географ ва саидэхэмиси, Туркестондаги табнати ва текшириштада кўп ишилар

бўлади. Айнанка, ўлка тоғларнида мавжуд бўлган музлукларни текширишада Л. Н. Корженевскийнинг хизмати жуда катта.

Устоз Л. В. Ошаниннинг отаси В. В. Ошанин йирик зоолог ва саидэхэмиси манзур эди. У Туркестон ўқасини төкширсан биринчи рус олимларидан саналади. Шунинг учун ҳам Л. В. Ошанин отасини кўп эсларди.

— Отам зоолог бўлган, — деди Л. В. Ошанин. — Табий, унинг асосий иши ҳам шу соҳага қартилган эди. Оддига, у экспедициялардан қайтганда, уйлар энтомологик коллекциялар билан тўлиб кетарди. Бу соҳада кўп интиликлар кашф этгани. Лекин 80-йилларда унинг тарбхарларига ташкил килинган катта экспедиция Буюк Пётр тизми тоги ва Күкусув дарёёни бошидаги музлукни топган. Оталининг таклифи билан музлук А. П. Федченко номи берилган. Менингча, бу кашфиёт алоҳида динкагат сазоворлариди.

Бундан бошқа, Туркестон ўқасини табийтарихий жиҳатдан текшириштада кўп ишилар

фирнингизча, отангизнинг энг муҳим ва катта иши нимадан иборат? — деб сўрадим ундан бир кун.

— Отам зоолог бўлган, — деди Л. В. Ошанин. — Табий, унинг асосий иши ҳам шу соҳага қартилган эди. Оддига, у экспедициялардан қайтганда, уйлар энтомологик коллекциялар билан тўлиб кетарди. Бу соҳада кўп интиликлар кашф этгани. Лекин 80-йилларда унинг тарбхарларига ташкил килинган катта экспедиция Буюк Пётр тизми тоги ва Күкусув дарёёни бошидаги музлукни топган. Оталининг таклифи билан музлук А. П. Федченко номи берилган. Менингча, бу кашфиёт алоҳида динкагат сазоворлариди.

— Отам Туркестон ўқасини, айниқса унинг халқини жуда яхши кўрарди, — деди Л. В. Ошанин. — Қишлоқмизлиқ ёки тарбхарларига таомумланишни салмиими, дўстона муносабати түрганинда шахризарларни ўзига олади. Чунки, олим Л. Н. Корженевский хушшаклом ва ғоят мөнхир нотиқ эди. У қаерда ва қандай темада бўлмасин, ҳамма вакт аудиторияни ўзига жалб қиласарди.

— Лев Васильевич, сизнинг

қўйига Рус Географик жамиятининг Туркестондаги бўлими ҳам В. Ф. Ошаниннинг ташаббуси ва актив қатнашиши билан ташкил этилган.

Университетдаги устоуларим орасида Северод. Иванович Романовскийнинг менга қўйига таъсири ҳакида галироқчиман. У, жонинг масштабидаги йирик олим. Тошкентдаги математика мактабининг таъсис этувчи эди. Республикаимиздаги ўзгур кўнингин математикадан бошқа соҳалар билан кишиларга диапазони ҳам жуда кенг эди. У фаннинин дэврларидан.

— В. И. Романовскийнинг асосий ихтиоси ёҳтимоллар назариси билан математик статистика бўлгада, лекин унинг иккодири фаслини донраси жуда кенг эди. Математиканинг ғоят муҳим проблемаларига баринланган ва рус, француз, немис

ва бошқа тилларда босилиб чиққан тадқиқот ишларни жуда кўп. Бирор, унинг математик ишларидаги тўғрисида бу ерда тўхташ менинг вазифага кирмайди ва бу асарнинг характеристикини кўзлаштиришада кимга оғизни берди.

Иккинчидан Романовскийнинг камтаби, ҳатто айтиш мумкин бўлса, камтаблик намунаси эди. Унинг билан кўп вакт ҳамсугубат бўлинганинг тарбияни таъсис этувчи эди. Бир хил ишилардек хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У кўп тилларни, хусусан француз, немис, инглиз, араб ва форс тилларини яхши эталлаганди. Ҳат-

то, араб тилидаги ёзилган машҳур «Минг бир кечя» асарини ўқиб, ўзининг таъсисидаги муҳозаҳаларини менга айтib берган..

Иккинчидан Романовскийнинг камтаби, ҳатто айтиш мумкин бўлса, камтаблик намунаси эди. Унинг билан кўп вакт ҳамсугубат бўлинганинг тарбияни таъсис этувчи эди. Тошкентдаги математика мактабининг таъсис этувчи эди. Республикаимиздаги ўзгур кўнингин математикадан бошқа соҳалар билан кишиларга диапазони ҳам жуда кенг эди. Унинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

— В. И. Романовскийнинг Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, хозир жавоб бўлмади, бир жумласи билан иккича жумласи ўтрасиди, камтаблик намунаси эди. Шунинг учун олижаноб хусусиятини таъсис этувчи эди.

Иккинчидан Шарқни, айниқса Урга Осиёни ҳар жиҳатдан яхши биларди. У фаннинин дэврларидан, х

